

FOAIA POPORULUI

Apare în fiecare Duminecă

Cea mai veche foaie națională poli-
tică-poporală înființată la anul 1892

Apare în fiecare Duminecă

PREȚUL ABONAMENTULUI

De un an Lei 40,—
De o jumătate de an Lei 20,—
De un pătrar de an Lei 10,—
Pentru America 2 dolari pe un an întreg

Redacția și Administrația:

Sibiu, strada Măcelarilor No. 12.
(lângă poștă)

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Foaia Poporului”

INSERATE

se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(strada Măcelarilor Nr. 12).

Prețul inseratelor:

Un șir petiț 3 Lei pentru fiecare publicare

Hotărârile Partidului Național

În 19, 20 și 21 Martie 1922 s'au ținut la Cluj trei ședințe istorice. — S'a luat cele mai însemnate hotărâri dela Alba-Iulia încoace. — Conlucrare cu liberalii nu se poate, fiindcă prea rău s'au purtat cu Ardelenii și Bănățenii în alegeri. — S'a mai făcut odată apel la Maestatea Sa Regele.

Alegerile au trecut, dar spiritele în Ardeal și Banat nu s'au potolit, fiindcă sunt prea mari nedreptățile săvârșite. Dacă n'am văzut atâtea, n'am putea crede că e cu puțință. Asupriri, furturi de voturi, bătaii și câte nedreptăți toate, s'au întâmplat în ultimele săptămâni.

Se zice, că în vechiul Regat e obiceiul așa ceva în alegeri. Oamenii acolo, după alegeri, se cam împacă însă cu soarta (așa era în trecut), în speranța că-și răzbună la alegerile viitoare... La noi în Ardeal și Banat e greu așa ceva. Noi n'am suferit nedreptatea sub Unguri, prin urmare cu atât mai puțin putem suferi acum, în România mare, abuzuri fără pereche. Adevărul trebuie să rămână adevăr și dreptatea să fie dreptate! Altcum nu e cu puțință să ne ridicăm între țările culte.

În urma celor întâmplate în alegeri, despre cece au scris toate foile (noi din lipsă de loc n'am putut publica nici a zecea parte), Comitetul executiv și deputații Partidului național s'au adunat la Cluj, spre a lua o hotărâre în situația de față.

Rezoluțiunea luată e un act de mare însemnătate. Putem zice, că e cel mai mare act dela Alba-Iulia încoace. Cine o va citi cu atenție (cecece îndemnăm pe toți cetitorii noștri) va vedea, că aci se spun vorbe mari și grele, fiindcă mari și grele sunt și faptele întâmplate.

Partidul național a dus zeci de ani o luptă sfântă și dreaptă pentru neamul nostru. Incoronarea acestei lupte s'a făcut prin actul Unirii dela Alba-Iulia. Azi, însă, cu durere trebuie să spunem, că Ardelenii și Bănățenii cei vrednici nu sunt prețuiți cum trebuie, iar poporul suferă și se sărăcește pe zi ce merge. În schimb pigmeilor nevăzuți până ieri, li-se dă voie se facă ce vrea cu noi în Ardeal, dacă s'au înghătat la cutare partid politic dela București.

Între astfel de împrejurări, Partidul Național a trebuit să calce odată mai apăsat. El și are dreptul la aceasta, fiindcă în jurul lui e adevărata floare a Ardealului și Banatului.

Prin rezoluția dela Cluj, Partidul Național s'a adresează din nou Maestății Sale Regelui nostru, căruia îi cere să ia măsuri pentru îndreptarea rețel. El e capul în Stat. Vom vedea ce va face. După aceea vom vedea și noi ce vom face.

Rezoluțiunea

Comitetul executiv al Partidului Național Român în ședințele ținute în 19, 20 și 21 Martie a. e. la Cluj, sub președinția dlui Alexandru Vaida, luând în amănunțită discuție situația politică creiată de alegerile generale și atitudinea (ținuta), pe care partidul are s'o urmeze, a luat la cunoștință cu profundă satisfacție (mulțumire) telegrama-memoriu adresată M. S. Regelui de către Președintele Partidului, dl Iuliu Maniu și a aprobat pașii întreprinși până acum.

După o amănunțită dezbateră, s'a primit, cu unanimitate (toate voturile), următoarea moțiune:

Comitetul executiv constată, că:

Violându-se dispozițiile art. 23 al Decretului-lege electoral, guvernul a schimbat în mod arbitrar potrivit intereselor sale de partid, biourile centrale electorale, numind în toate funcțiile numai pe agenții electorali ai guvernului;

Călcând dispozițiile art. 29 al aceluiași decret-lege, guvernul a oprit, printr'o ordonanță specială, înscrierea în listele electorale a celor îndreptățiți. Prin aceasta a împiedicat să-și împlinescă dreptul electoral trei contingente și alte mii de cetățeni, cari la 1919 nu au fost înscriși în listele electorale. Astfel s'a făcut iluzorie (zădărnice) dispoziția fundamentală constituțională izvorâtă nu numai din decretul lege, ci și din hotărârile dela Alba-Iulia, că fiecare cetățean trecut de 21 ani are drept de vot;

Contra art. 7 al Decretului-lege, guvernul a ordonat să se respingă candidatura acelora, cari n'au fost trecuți în listele electorale, cu toate că ei se bucurau de dreptul electoral activ, conform art. 1 și 3 și cu toate că uzul alegerilor trecute a consfințit această dispoziție a legii, înlăturând ori-ce echivoc (îndoială);

Călcând dispozițiile art. 39—41, cari ordonă președinților să primească candidaturile prezentate în conformitate cu acești articoli de lege, care nu pretind nici măcar dovedirea dreptului electoral activ, cu atât mai puțin dovada, că ei au fost înscriși în vre-o listă electorală — s'au respins aceste candidaturi din ordinul guvernului.

Contrar dispozițiilor imperative, ale art. 37, care hotărăște ca cel puțin cu 10 zile înainte de ziua alegerii să fie afișate hotărârile Biroului electoral central relativ la ziua alegerii, constituirea birourilor, ordinea de votare, locul și ziua pentru prezentarea declarațiunii de candidare, — s'au modificat în penultima zi a termenului de candidare, în mai multe județe, termenele date publicității, reducându-se cu 24 ore acest termen, și lipsind astfel de posibilitatea prezentării candidaturii pe toți acei candidați, cari și-au rezervat prezentarea candidaturii pe ziua ultimă a termenului legal.

Contrar art. 56, care dispune categoric, că „votarea începută este a se continua fără întrerupere”, printr'un ordin circular al guvernului, cu toate că partidul nostru a ridicat protest la timp, s'a dispus ca alegerile să se întrerupă o noapte întreagă, dându-se ocazie în mod precugetat la cele mai evidente crime și abuzuri electorale.

Comitetul executiv constată, că afară de aceste încălcări de lege ale guvernului, în urma cărora toate alegerile sunt lovite de nulitate (ar trebui nimicite), guvernul și organele sale s'au dedat la cele mai revoltătoare abuzuri, falșuri și crime, pentru a se falsifica voința alegătorilor. Vânătoare de suflete cu bani și băuturi, mutarea și destituirea funcționarilor, persecutarea în tot chipul a alegătorilor, pentru a intimida (înfrica), arestări și bătaii selvatice au fost armele cu cari guvernul și partidul său voia cu orice preț să stoarcă voturile cetățenilor în favorul său. Astfel întreaga voință națională, prin călcările de lege ale guvernului și a organelor sale, nu s'a putut manifesta (arăta) în mod liber, cinstit și potrivit credințelor sale politice.

Constată mai departe, că dupăce nici prin aceste mijloace ilegale (nedrepte) și imorale (necinstite), guvernul n'a putut abate, în măsura dorită de el, pe alegători dela încrederea ce o aveau în Partidul național român, — pentru a produce totuși un rezultat favorabil, organele oficiale și în multe cazuri persoane militare, au furat nerușinat voturile date Partidului național

și le-au înlocuit cu voturi false pentru Partidul liberal; iar unde cu acest mijloc nu s'au putut ajuta, în nenumărate circumscriptii președinții electorali **au falsificat rezultatul** alegerilor, falsificând înseși procesele verbale, sau omitând (lăsând afară) din calculul final rezultatul secțiilor favorabil Partidului național; în alte locuri, tot pentru a falsifica voința alegătorilor, contrar art. 56, 78 și 79, au declarat alegerile zădărnice, după ce în multe locuri au împiedecat comune întregi să se prezinte la votare.

După toate aceste, președinții electorali au eliberat certificate de deputați și senatori la persoane, cari în realitate **n'au intrunit** nici măcar formal **majoritatea** voturilor, umplând în mod criminal incinta (sala) Corpurilor Legiuitoare cu deputați și senatori numiți de guvern și de organele sale, iar nu aleși.

Comitetul executiv constată, mai departe, după toate acestea, că actualul guvern fiind numit la timpul său fără de nici o indicație parlamentară (fără formele obișnuite în alte state), trebuia cu atât mai vădit să fie făcute în deplină conformitate cu legile și în mod absolut liber. Urmându-se tocmai calea contrară, guvernul actual, care la numirea sa se prezenta ca un **guvern personal** (guvern al unei persoane), prin procedura lui a făcut ca și Corpurile Legiuitoare să aibe un caracter personal, ceea ce este o evidentă violare (vădită știrbire), atât a spiritului Constituției, cât și a principiilor democratice.

În urma acestora, Comitetul executiv al Partidului național român declară serbătorește, că:

1. Nu recunoaște **legalitatea** (dreptatea alegerii) Corpurilor Legiuitoare convocate pe ziua de 27 Martie;

2. Aceste Corpuri Legiuitoare, fiind lipsite de criteriile legalității, **Partidul național nu recunoaște** nici **legalitatea**, nici **obligativitatea hotărârilor**, pe care le vor aduce, și consideră Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul, ca nefiind reprezentate în Corpurile Legiuitoare. (Cu alte cuvinte: Partidul național nu recunoaște legile, pe cari le va face aceste Corpuri Legiuitoare).

3. Face apel către Maestatea Sa Regele să ia măsuri urgente pentru a sista această stare de ilegalitate (nedreptate), și prin aceasta a **împiedeca nașterea complicațiilor** (greutăților) **politice** și de drept public, fără de sfârșit, cari se prevăd cu certitudine. Facem apel îndeosebi către M. S. Regele să nu permită ca Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul, — cari cu gând cinstit și loial, și cu deplină încredere în frățeștile sentimente ale tuturor fraților din vechiul Regat, au declarat Unirea tuturor Românilor, — să fie înșelate și isgonite dela așezarea definitivă și organizarea Statului în conformitate cu pactul fundamental dela Alba-Iulia, primit de toți factorii constituționali ai vechiului Regat.

4. Invită pe **parlamentarii Partidului**, ca prezentându-se la una din primele **ședințe** ale Camerei și Senatului, să **ridice protest** în contra legalității Corpurilor Legiuitoare. În ce privește expunerea ilegalităților electorale și motivarea contestațiilor ridicate în contra singuraticelor alegeri în ședința Corpurilor Legiuitoare, se va lua hotărâre în ședința continuativă a Comitetului executiv, care se va ține în 26 Martie la București. Senatorii și de-

putații partidului au să se abțină dela orice act, care ar însemna recunoașterea în mod implicit a legalității Corpurilor Legiuitoare, convocate pe ziua de 27 Martie.

5. Comitetul executiv va convoca, la timp potrivit, **Congresul** partidului la Alba-Iulia, pentru a se pronunța asupra situației.

Miezul rezoluției

pe scurt e următorul: În urma abuzurilor, furturilor, bătăilor și crimelor în alegeri, Partidul național nu recunoaște aceste Corpuri Legiuitoare și nici legile ce le va face. Maestatea Sa e rugat să ia măsuri de îndreptare, până când nu e prea târziu. Senatorii și deputații aleși vor lua parte la o ședință, în care să ridice protest contra nedreptăților făcute. Pe mai departe, se prea poate, că deputații Partidului național, se vor retrage din Corpurile Legiuitoare, dimpreună cu celelalte partide din opoziție, între cari cei mai numeroși sunt țărăniștii. La timpul potrivit se va convoca un mare congres la Alba-Iulia; ce se va hotărî acolo, atârnă dela desfășurarea situației.

Cum s'a discutat la Cluj

Cu sânge rece și serioșitate s'a discutat la Cluj timp de trei zile. Aceasta a fost necesar, fiindcă s'au discutat și hotărât lucruri de mare însemnătate. Mulți dintre cei prezenți cereau hotărâri mai radicale, ca bună oară să nu mai mergem peste tot în Camera dela București, unde oamenii nostri sunt luați peste picior, dacă nu joacă cum li se cântă.

Drept, că au fost și câteva păreri, ca deputații să rămână mereu în Cameră, dar până la urmă s'a ajuns la deplină unire asupra hotărârilor. Astfel rezoluția s'a primit cu unanimitate (toate voturile). Dintre frunzași absenți (dl Goldiș e bolnav, dl Cicio Pop a fost reținut de alegerea prin balotaj la Șiria) au declarat, că primesc hotărârile ce se vor lua, oricât de radicale ar fi ele.

Cine a condus ședințele

În absența dlui Iuliu Maniu, președintele Partidului național, ședințele au fost conduse de dl vicepreședinte Vaida. Dl Maniu e încă bolnav în clinica din Cluj (piciorul rupt în campania electorală dă tot spre mai bine, astfel că peste câteva săptămâni va fi pe deplin sănătos, ceea ce îi dorim din inimă).

Cu toate acestea, comisia care a redactat rezoluția a luat mereu atingere cu dl Maniu, pe care în diferite rânduri l-a vizitat la clinică.

La sfârșitul ședințelor, spre orientarea mai multora, dl Vaida a declarat în numele dlui Maniu, că „o **colaborare cu liberalii este absolut cu neputință**“. La auzul acestei declarații, aplausele au ținut mai multe minute.

Cine a luat parte

Din comitetul executiv au luat parte dnii: Alexandru Vaida, Valeriu Branice, Mihai Popovici, I. Agârbiceanu, Sever Dan, Voicu Nițescu, Aurel Dobrescu, Ion Coltor, Valer Moldovanu, Ion Lupaș, Andrei Bârseanu, Emil Hațieganu, R. Boila, V. Onișor, Ion Lepădatu, Liviu Micșa, Silviu Dragomir, Ion Pop (Alba-Iulia), Vasile Pahone, D. Manu, gen. Ion Boeriu, A. Socol,

Ion Vescan, Victor Deleu, Sever Bocu, Z. Chirtop.

Dintre parlamentarii care nu fac parte din comitetul executiv au luat parte dnii Ion Bălan (Blaj), Simion Nemeș (Teaca), Aurel Pavelea (Beclean), George Marie (Iara-de-jos), D. Lascu (Salonta), Aurel Biliș (Ileanda), Baci (Gherla), Romul Micșa (Dej), Victor Moldovan (Bistrița), Victor Macaveiu (Blaj), Romulus Molin (Reșița).

În afară de comitetul executiv și dnii parlamentari au mai luat parte dintre foștii candidați și membri ai comitetului de o sută, dnii: E. Muntean, V. Șorban, I. Sâmpălean, G. Moroianu, A. Munteanu, S. Tămașiu, Al. Aciu, Șt. Metes, G. Crăciun, N. Opreanu, G. Bilascu, N. Bratu, D. Roman, Oct. Rusu, A. Blaga, Maior Nemeș, A. Pocol, I. Iosif, Pinteș, Dănilă Sas, Dr. Filipescu, I. Leuca, I. Căpâlnianu, Sabina Varna, Oct. Felecan, Gh. Pop, lt. col. Sasu, lt. col. Telea, P. Farcaș, R. Dragnea, I. Deleu, I. Nosa, D. Sabo, D. Cârje, Șt. Boeriu, L. Bohățiel și D. Moldovanu.

Rezoluția la București

Hotărârile partidului național luate la Cluj, au avut un puternic răsunet în București. Ziarele dearândul au publicat, în întregime rezoluțiunea, care a fost cu mare interes așteptată. Corespondenții ziarelor bucureștene au telegrafiat-o momentan la București. Acum au început păreriile gazetelor. Dăm câteva frânturi din cele ce se spune despre ținuta deamă a partidului național.

Ziarul „Dimineața“ scrie, că rezoluția este în senzul în care a fost așteptată, cu o foarte hotărâtă nuanță de radicalism și că atitudinea partidului național este aproape identică cu aceea a partidului țărănesc. Scrie mai departe, că liberalii, ca să-și mângăie partizanii, zvonesc că e apropiată înțelegerea cu partidul național. Nici închipui nu se poate o mai mare gogomănie ca aceasta. În rândurile partidului național e o adevărată furie, contra liberalilor, așa că la Cluj s'au făcut propuneri, dintre cele mai necruțătoare față de liberali.

„Alegerile au dovedit, că partidul național este stăpân asupra întregului Ardeal. Liberalii au reușit numai unde au respins candidaturile și unde s'au furat voturile. Lucrul acesta poporul din Ardeal nu-l va uita nici-odată.

„Dacă totuși liberalii vorbesc de o concurență cu partidul național e că cei din vechiul regat nu cunosc felul de judecată al ardelenilor. Judecata îndelungată și cântăreala repetată a unui lucru, se consideră ca lipsă de hotărâre; în realitate ele sunt premergătoare unei hotărâri, care odată luată rămâne ca granitul.

„Partidul național nu se va da înapoi până nu va învinge, sau va fi distrus. Înainte de aceasta el nu va depune armele. Iar după cum se prezintă lucrurile acuma, el pare că nu poate fi distrus niciodată“.

Urmările abuzurilor

electorale dă multora de gândit. Insuși Regele ar fi primit vorbe nu prea măgulitoare asupra alegerilor, cari vorbe i-au fost spuse de ministrii țării străine la București. Străinătatea crede, că alegerile aceste vor fi încă multă vreme mărul de ciartă, care va împiedeca întărirea țării. „În vremurile de astăzi și în situația geografică a

